

KEİG Raporu: Kamudan Kadına

Koray Çalışkan

koray.caliskan@boun.edu.tr

Toplumların başına savaş, afet ya da neo-liberalizm gibi kötülükler geldiğinde erkekler bir, kadınlar iki kere çekerler. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası (SSGSS) tasarısının sonuçları da benzer bir durum yaratıyor.

Kadın Emeği ve İstihdam Girişimi (KEİG) tarafından bu ay yayınlanan "SSGSS yasa tasarısı kadınlara nasıl bir "sosyal güvenlik" vaat ediyor?" adlı rapor söz konusu tasarının en karanlık yönlerini açığa çıkarıyor. Raporun içeriğini kısaca anlatmadan önce önemli bir yanına değinmek gerek.

FEMİNİST RAPOR

Erkeklerin yaptığı bilim genellikle soğuk, bö-bürlenmeci ve ukala. Uzman konumu peydahlamaya teşne, sayıları ve tablolarıyla dışlayıcı ve benbilirimci. İşim gereği hayatım bin bir rapor okuyarak geçiyor. Bu rapor kadar açık, paylaşımcı ve bilgilendirirken bilgiçlik taslamayan az rapor okudum. Dili, sunuşu ve tartışması açısından, yani hem formu hem içeriği açısından yazarların dünya görüşünü yansıtıyor. Eşitlik isteyen ama eşit bir yerden bunu söyleyen bir metin.

Raporun ikinci önemli özelliği genel fotora-fı çekerken, bunu özel hikâyelerin gücüyle desteklemesi. Küçük kutularda anlatılmış kocaman hikâyeler var. Sunum estetiği açısından vurucu, etnografik olarak zengin ve politik olarak etkili. Akıllı bir yönetmen sırf bu rapordan onlarca senaryo fikri çıkarır. İyi bir romancıya bin ilham verir.

KADIN GÜVENLİK

SSGSS, emekçiler açısından korkunç sonuçlara yol açacak bir tasarı. Bunu biliyoruz. Ancak kadınlar açısından durum daha da kötü. Rapor sayesinde açıklıkla görüyoruz ki AKP'nin yalnızca genel olarak işçi sınıfına değil, özel olarak kadınlara karşı bir garezi var. Bu tasarı yasalaşırsa kadınların erkeklere daha da tabi olduğu bir yeni yüzyıla gireceğiz.

Düşünün, koca yasanın erkekten bağımsız olarak görebildiği kadınların sayısı yalnızca 3 milyon! Gerisi tamamen baba olsun, koca olsun erkeğe tabi olarak tanımlanıyor. Hakları bağlı buldukları erkek üzerinden belirleniyor. Bu ne demek?

Sosyal güvenlik alanını daraltarak, sosyal güvenliğini ailenin, dolayısıyla kadının sorumluluk alanına itiyorlar. Bir örnek verelim, SSGSS yüzünden, iş kazası geçirmiş bir erkeğin bakımını işveren ya da kamu değil, kadın üstleniyor. Yani sosyal güvenlik adı altından yepyeni bir ücretsiz emek alanı açılıyor. Erkekler ve kadınlar sosyal güvenlik dışlanıyorlar, ama devlet erkeğini yine de açıkta bırakmıyor, kadına biraz daha fazla iş yüklüyor. Erkek bir, kadın iki dışlanıyor.

Tasarının pek tartışılmayan bir başka boyutu gelir hesaplamalarında AKP'nin zekâtını emekçinin geliri olarak görmesi ve hatta bunu kayıtlı hale getirmesi. Zira ailelerin, mesela kamu dışından aldığı sosyal yardımlar gelir olarak gösteriliyor ve bu sosyal sigorta primi hesaplanmasında kullanılıyor. Böylece keyfi zekâtla zorunlu hak birbirine giriyor.

En mağdur en çok yardım alandır. Kadınlar bu listenin başında. Böylece kadına yardım, kadının geliri gibi gösteriliyor. İkinci dışlanma süreci de burada yaşanıyor.

FEMİNİST EKONOMİ POLİTİK

Kadınlar büyük bir hızla toplumsal hayattan uzaklaştırılıyor. Erkeğe tabi, parasal döngü ilişkilerine uzak ikinci sınıf vatandaşlığa itiliyorlar. Bu süreci engellemesi gereken hukuk rejimi bu eşitsizliğin üreticisi haline geliyor. Bizzat tabi özneler olarak hakları düzenlenen kadınlar uzun vadede gerçekten tabi oluyor.

Ama KEİG gibi raporlar içeriği ve formuyla ikna edici bir alternatif öneriyorlar. Kadınlar ne zaman ekonomi denilen kurgul alanın içine daha fazla girecek, feminist politika o zaman güçlenecek. Etkili bir feminist ekonomi politiğin kapısını aralayan KEİG gibi girişimler çok önemli. Zira kadını ikincilleştiren siyasetlerin işleme mekanizması erkeği, Kürdü, işçiyi, hayvanı, doğayı ve yeni demokrasinin eşit olması gereken her öznesini geri plana iten, marjinalleştiren siyasetlerin sıklıkla başvurduğu idare teknolojileri.

Sosyal güvenliğin kamunun sorumluluğundan çıkarılıp kadının sırtına nasıl yüklendiğini anlamak artık daha kolay. AKP aslen türbanla değil, SSGSS tarzı reformlarla kadınların hayatını karartıyor.

Merak ediyorum, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ya da Türk Anneler Derneği gibi kadınların egemen olduğu girişimler kadınlara vurulan en güçlü darbelere karşı neden sessizler? Bunu dikkatle düşünmeli.